

Warszawa, dnia 9 marca 2022 r.

Uwagi i propozycje zmian do rządowego projektu ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (druk nr 2069 i nr 2069-A)

W rządowym projekcie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa proponujemy wprowadzenie następujących poprawek:

1. Poprawka do art. 1 ust. 1

Nowe brzmienie:

„Ustawa określa szczególne zasady zalegalizowania pobytu obywateli Ukrainy, którzy wjechali na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bezpośrednio z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa **oraz członków ich rodzin**. Za członka rodziny uważa się małżonka, małoletnie dziecko, w tym także przysposobione, wstępne w linii prostej lub osobę pełnoletnią odpowiedzialną za małoletniego oraz innego bliskiego krewnego wspólnie zamieszkałego podczas pobytu na terytorium Ukrainy i pozostającego na jego utrzymaniu lub od niego zależnego.”

(w związku z tą zmianą, w dalszej części projektu, wyrażenie „obywatele Ukrainy” powinno zostać zastąpione słowem „osoby, o których mowa w art. 1 ust. 1”)

Uzasadnienie:

Z dotychczasowych doświadczeń samorządu radcowskiego, który włączył się w pomoc osobom, które uciekły przed konfliktem zbrojnym w Ukrainie wynika, że wraz z obywatelami ukraińskimi uciekają także członkowie ich najbliższej rodziny nie mający obywatelstwa ukraińskiego (małżonkowie, rodzice). W takiej sytuacji zasadne jest zachowanie jedności rodziny oraz ujednolicenie statusu pobytowego całej, wspólnie przebywającej w Polsce

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI
KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

rodziny. Pozostawienie przepisu w obecnej wersji spowoduje, że wobec członków tej samej rodziny konieczne będzie prowadzenie różnych postępowań, co spowoduje również dodatkowe obciążenie urzędów zajmujących się legalizacją pobytu. Ponadto należy zauważyć, że niektórzy członkowie rodziny obywateli Ukrainy obecnie objęci są ochroną czasową na mocy Decyzji Wykonawczej Rady Unii Europejskiej z 4 marca 2022 r. oraz na podstawie art. 106-124 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP. Zakres i czas ochrony w tym wypadku jest inny niż w przypadku obywateli Ukrainy, jednakże sam fakt udzielenia ochrony czasowej rodzi po stronie Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców określone obowiązki w zakresie wydawania kart pobytu oraz zapewnienia bieżącej pomocy. Wydaje się całkowicie niecelowym różnicowanie statusu prawnego osób będących członkami rodziny zamieszkującymi wcześniej w ramach wspólnego gospodarstwa domowego. Odmowa objęcia tych osób uprawnieniami wynikającymi z omawianej ustawy może spowodować masowe składanie przez nich wniosków o wydanie karty pobytu przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w ramach udzielonej ochrony czasowej. Ochrona czasowa wynikająca z wyżej przywołanej decyzji obejmuje następujące kategorie osób, które w związku z rosyjską inwazją opuściły terytorium Ukrainy 24 lutego 2022 r. lub później:

- a) obywateli Ukrainy zamieszkałych w Ukrainie przed dniem 24 lutego 2022 r.
- b) bezpaństwowców lub obywateli państw trzecich innych niż Ukraina, którzy przed dniem 24 lutego 2022 r. korzystali z ochrony międzynarodowej lub równoważnej ochrony krajowej w Ukrainie;
- c) członków rodzin osób, o których mowa w lit. a) i b).
- d) bezpaństwowców i obywateli państw trzecich innych niż Ukraina, którzy są w stanie udowodnić, że przed dniem 24 lutego 2022 r. legalnie przebywali w Ukrainie na podstawie ważnego zezwolenia na pobyt stały wydanego zgodnie z prawem ukraińskim, i którzy nie są w stanie w bezpiecznych i trwałych warunkach powrócić do kraju lub regionu pochodzenia.

Przez członków rodzin należy rozumieć:

- a) małżonków lub nieformalnych partnerów o ile prawo o cudzoziemcach danego Państwa

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI
KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

członkowskiego traktuje ich w sposób równoważny do małżonków. (Polska nie traktuje w ten sposób nieformalnych partnerów),

b) małoletnie i niezamężne dzieci, w tym dzieci przysposobione,

c) inni bliscy krewni, którzy mieszkali razem jako jedna rodzina w czasie, kiedy wystąpiły okoliczności prowadzące do masowego napływu wysiedleńców, i którzy byli w tym czasie całkowicie lub częściowo na utrzymaniu danej osoby.

Powyższe powoduje, że udzielony zakres ochrony czasowej jest podmiotowo szerszy niż na gruncie projektowanej ustawy. Należy zwrócić także uwagę na brak sformułowania „bezpośrednio” na gruncie omawianej decyzji wykonawczej. To wszystko powoduje, że pożądanym byłoby możliwie bliskie uregulowanie statusu osób objętych projektowaną ustawą do statusu osób objętych ochroną czasową, dzięki czemu wszyscy członkowie rodzin będą mogli przebywać w Polsce na jednakowych warunkach i w jednakowym czasie. W związku z tym zasadnym byłoby zmienić art. 1 ust. 1 omawianej ustawy w taki sposób aby objęła ona także członków rodzin obywateli Ukrainy.

W związku z tą zmianą, na gruncie projektowanej ustawy należałoby odejść od stosowanej nomenklatury. Obecnie ustawa posługuje się sformułowaniem obywatel Ukrainy. Zamiast tego można by wykorzystać zwrot „osoby, o których mowa w art. 1 ust. 1”. Ewentualnie dopuszczalne byłoby stworzenie definicji legalnej, w oparciu o którą przez sformułowanie „obywatel Ukrainy” należałoby także rozumieć określonych członków rodziny tych osób.

2. Poprawka do art. 2.

Proponujemy dodanie art. 2 ust. 2a o następującej treści:

“W przypadku osób określonych w art. 1 ust. 1, które w dniu 24 lutego 2022 r. lub później złożyły wniosek o udzielenie im ochrony międzynarodowej lub zadeklarowały wolę złożenia takiego wniosku, w przypadku umorzenia postępowania w sprawie o udzielenie ochrony międzynarodowej na skutek cofnięcia tego wniosku lub deklaracji, nie stosuje się art. 299 ust.

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI
KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

6 lit b) ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. 2013 poz. 1650).”

Uzasadnienie:

Art. 2 projektowanej ustawy przewiduje mechanizm legalizacji pobytu obywateli Ukrainy, którzy przybyli legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od dnia 24 lutego 2022 r. do dnia określonego w przepisach wydanych na podstawie ust. 3 i deklarują zamiar pozostania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na okres 18 miesięcy licząc do dnia 24 lutego 2022 r. Jednocześnie z zakresu zastosowania tego mechanizmu wyłączone są osoby posiadające zezwolenie na pobyt stały, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenie na pobyt czasowy, status uchodźcy, ochronę uzupełniającą, zgodę na pobyt tolerowany, a także osoby które złożyły wnioski o udzielenie im ochrony międzynarodowej lub deklarowały wolę złożenia takiego wniosku. Te osoby nie będą objęte wszystkimi uprawnieniami wynikającymi z przedmiotowej ustawy, choć skorzystają chociażby ze wskazanego w niej przedłużonego okresu legalności pobytu czy też dostępu do rynku pracy. Wyjątkiem w tym zakresie są osoby które złożyły wnioski o udzielenie im ochrony międzynarodowej w Polsce. Zgodnie z treścią ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony, te osoby uzyskują dostęp do rynku pracy dopiero po upływie pół roku od złożenia przez nie wniosku (art. 35 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP), a w trakcie procedury jest im zabierany paszport i tracą możliwość opuszczania terytorium Polski.

W tym zakresie wypada zwrócić uwagę na to, że niniejsza ustawa jest przyjmowana po jedenastu dniach od rozpoczęcia zbrojnej agresji Federacji Rosyjskiej na terytorium Ukrainy. W tym czasie wiele osób, nie znając treści projektowanej ustawy, mogło wystąpić o udzielenie im ochrony międzynarodowej. W związku z tym, pożądanym na gruncie niniejszej ustawy byłoby wprowadzenie zapisu który pozwalałby skutecznie cofnąć wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, bez skutków określonych w art. 299 ust. 6 lit b) ustawy o cudzoziemcach – to jest obowiązku opuszczenia terytorium Polski w terminie 30 dni od umorzenia postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej. Jednocześnie osoby które cofnęły by taki wniosek lub deklarację powinny być objęte mechanizmem legalizacji pobytu z art. 2 ust. 1 projektowanej ustawy, ze względu na zasadę równości wobec prawa, ponieważ osoby te faktycznie są w tej samej sytuacji co osoby które przyjeżdżając do Polski nie złożyły

stosownego wniosku.

3. Uwaga do art. 2 ust. 3.

Niezgodna z perspektywy art. 37 ust. 2 oraz art. 87 Konstytucji RP wydaje się regulacja art. 2 ust. 3 upoważniająca Radę Ministrów do określenia, w drodze rozporządzenia, daty końcowej okresu, w którym legalny wjazd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bezpośrednio z terytorium Ukrainy skutkuje tym, że pobyt obywatela Ukrainy jest uznawany za legalny. Ustalenie końcowego terminu w tym zakresie niewątpliwie reguluje zakres praw i obowiązków cudzoziemców, w związku z czym powinien być co do zasady regulowany ustawowo.

4. Poprawka do art. 4

dodanie ust. 22 o następującej treści:

„Organ gminy przed którym złożono wniosek o którym mowa w ust. 1, bez zbędnej zwłoki przesyła ten wniosek Komendantowi Głównemu Straży Granicznej.”

Uzasadnienie:

Nie ma w projekcie podstawy do przekazania wniosku o zarejestrowanie pobytu obywatela Ukrainy na terytorium RP i zawartych w nim danych przez organ gminy Komendantowi Głównemu Straży Granicznej (jest jedynie podstawa do przekazania informacji o złożeniu wniosku).

5. Uwaga do art. 7

W ustawie nie przewidziano możliwości wydania fizycznych dokumentów potwierdzających tożsamość dla obywateli Ukrainy przebywających w Polsce. Ze względu na obecnie trwający konflikt zbrojny utrudnione jest uzyskiwanie przez te osoby nowych paszportów w ambasadzie

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI
KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

Ukrainy. Choć ustawa przewiduje możliwość pobrania przez te osoby dokumentu elektronicznego zawierającego dane pobrane z rejestru osób, o którym mowa w art. 5 ust. 1, to jednak nie można zakładać, że wszyscy obywatele Ukrainy będą w stanie posługiwać się aplikacją mobilną. Można rozważyć regulację analogiczną do art. 267 ustawy o cudzoziemcach mówiącej o wydawaniu tymczasowych dokumentów podróży.

6. Poprawka do art. 9. ust. 1

Nowe brzmienie:

“Wojewoda zapewnia, w zakresie w jakim jest to niezbędne, pomoc osobom, o których mowa w art. 1 ust. 1, ...”

Uzasadnienie:

W art. 9 są wymienione także inne podmioty które mogą się podjąć świadczenia tej pomocy, takie jak inne organy administracji publicznej lub jednostki samorządu terytorialnego. Jednocześnie brak jest organu w stosunku do którego ustawodawca przewidziałby, że ma on obowiązek zapewnić pomoc osobom o których mowa w art. 1 ust. 1 projektowanej ustawy. To rodzi dwa problemy praktyczne: po pierwsze istnieje możliwość powstania negatywnych sporów kompetencyjnych pomiędzy poszczególnymi podmiotami publicznymi wymienionymi w art. 9 projektowanej ustawy, a po drugie obecne brzmienie ustawy wyklucza powstanie jakichkolwiek roszczeń osób określonych w art. 1 ust. 1 projektowanej ustawy w stosunku do wojewodów w zakresie pomocy tym osobom. W związku z tym zasadne jest zaproponowanie poprawki do art. 9 ust. 1 w jego części wprowadzającej, poprzez użycie sformułowania „wojewoda zapewnia” lub chociaż „wojewoda zapewnia, w zakresie w jakim jest to niezbędne”. W ten sposób zostanie zapewniona pewność prawa co do obowiązku pomocy osobom pokrzywdzonym toczącym się konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy. Jednocześnie nie powinno to nadmiernie obciążyć wojewody, który ma obecnie możliwość delegowania poszczególnych obowiązków.

7. Uwaga do art. 9 ust. 7-11, art. 24 ust. 6, art. 72

Odnosząc się jednocześnie do kwestii delegowania tych obowiązków, należy zwrócić uwagę, że na mocy art. 9 projektowanej ustawy wojewodzie ma przysługiwać prawo do wydawania poleceń w formie decyzji administracyjnej i obowiązujących wszystkie organy administracji rządowej działające na obszarze województwa, państwowe osoby prawne, organy samorządu terytorialnego, samorządowe osoby prawne oraz samorządowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej. Tak szerokie kompetencje i zakres podmiotowy wydawanych poleceń mogą budzić wątpliwości co konstytucyjności proponowanych rozwiązań, w szczególności w zakresie niezależności samorządu terytorialnego (art. 163 Konstytucji) oraz katalogu i hierarchii aktów prawnych (art. 87 i n. Konstytucji).

8. Poprawka do art. 19

Nowe brzmienie ust. 1:

„Osoba wymieniona w art. 1 ust. 1 ustawy jest uprawniona do wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie pobytu zgodnego z obowiązującymi przepisami, w przypadku gdy:

- 1) jej pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 lub
- 2) jest obywatelem Ukrainy przebywającym legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej”

Dodanie nowego ust. 1a:

„Podmiot powierzający wykonywanie pracy powiadamia w terminie 7 dni od dnia podjęcia pracy przez osobę wymienioną w ust. 1 powiatowy urząd pracy właściwy ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania podmiotu o powierzeniu wykonywania pracy tej osobie.

dodanie ust. 9 o treści:

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI
KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

“pracodawca zamierzający lub zatrudniający osobę o której mowa w ust. 1 może wystąpić do właściwego miejscowo organu Straży Granicznej z wnioskiem o udzielenie informacji, czy osoba ta uprawniona jest do wykonywania pracy na terytorium RP”

Uzasadnienie:

Projektowana ustawa, w art. 19 i 20, reguluje odpowiednio dostęp do rynku pracy oraz zasady prowadzenia działalności gospodarczej przez obywatelu Ukrainy. W zakresie dostępu do rynku pracy, zakłada ona, że prawo do pracy przysługiwać będzie legalnie przebywającym w Polsce obywatelom Ukrainy, niezależnie od tego czy legalność ta wynika z dotychczasowych przepisów czy też projektowanej ustawy. Warunkiem legalności zatrudnienia takiego cudzoziemca będzie jednak powiadomienie o tym przez pracodawcę, w terminie 7 dni od podjęcia pracy przez cudzoziemca, urzędu pracy właściwego ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania podmiotu o powierzeniu wykonywania pracy temu obywatelowi. Jest to regulacja wadliwa z dwóch przyczyn.

Po pierwsze ogranicza ona faktycznie uprawnienia obywateli Ukrainy, którzy przybyli do Polski w dniu 24 lutego 2022 r. w stosunku do uprawnień jakimi dysponują oni ze względu na objęcie ich ochroną czasową na mocy decyzji wykonawczej Rady Unii Europejskiej o której mowa była powyżej. Zgodnie bowiem z art. 116 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, osoby objęte ochroną czasową mogą podejmować pracę bez odrębnego zezwolenia i jakichkolwiek innych formalności. Ta norma jest dodatkowo potwierdzona w art. 87 ust. 1 pkt 6) ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W związku z tym, w stosunku do obywateli Ukrainy objętych projektowanymi przepisami, wymóg legalizacji ich zatrudnienia poprzez powiadomienie właściwego miejscowo urzędu pracy, stawia ich w gorszej sytuacji niż osoby objęte ochroną czasową, które zostały wymienione w art. 2 ust. 1 decyzji wykonawczej Rady Unii Europejskiej z dnia 4 marca 2022 r. Legalność zatrudnienia obywateli Ukrainy w zasadzie będzie zależała w tej sytuacji od zgłoszenia wykonywania pracy przez pracodawcę, który zobowiązany będzie w terminie 7 dni zgłosić fakt ich zatrudnienia (przy czym można sobie wyobrazić sytuację, że dany pracodawca tego nie zrobi i biorąc pod uwagę brzmienie projektowanego przepisu praca cudzoziemca będzie mogła być traktowana jak nielegalna). W związku z tym zasadnym byłoby przyjęcie

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI
KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

poprawki do proponowanej ustawy rozdzielającej kwestie legalności zatrudnienia od obowiązku zgłoszenia faktu zatrudnienia przez pracodawcę.

Dodatkowo, w zakresie kontroli legalności zatrudnienia, wskazać należy na to, że obecnie proponowana ustawa nie przewiduje możliwości ustalenia przez pracodawcę czy dany pracownik spełnia warunki umożliwiające podjęcie przez niego pracy bez zezwolenia, zwłaszcza w sytuacji w której wiele spośród osób które przyjechało do Polski nie posiada żadnych ważnych dokumentów tożsamości lub potwierdzających datę wjazdu do Polski. Stąd też w ustawie można przewidzieć zapis uprawniający pracodawcę zamierzającego zatrudnić osobę określoną w art. 19 ust. 1 proponowanej ustawy, do zwrócenia się do właściwego miejscowo organu Straży Granicznej z wnioskiem o udzielenie informacji, czy osoba ta uprawniona jest do wykonywania pracy na terytorium RP”.

9. Poprawka do art. 20. ust 3

nadanie ust. 3 następującego brzmienia:

“W przypadku gdy pobyt przedsiębiorcy – obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej przestanie być legalny **na podstawie niniejszej ustawy lub odrębnych przepisów upoważniających go do prowadzenia działalności gospodarczej**, przedsiębiorca podlega wykreśleniu z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Przepis art. 29 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy (Dz. U. z 2020 r. poz. 2296 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 1641 i 2105) stosuje się odpowiednio.”

Uzasadnienie:

Obecnie kategorii osób objęte ochroną czasową na mocy Decyzji Wykonawczej Rady Unii Europejskiej z 4 marca 2022 r., na podstawie art. 116 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mają prawo prowadzić działalność gospodarczą na zasadach jak obywatele Polscy. W związku z tym wykreślenie przedsiębiorcy po weryfikacji legalności jego pobytu wyłącznie na podstawie proponowanej ustawy oraz

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI
KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

ustawy o cudzoziemcach prowadziłyby do naruszenia praw osób objętych ochroną czasową, które mają prawo do prowadzenia działalności gospodarczej, nawet jeżeli nie korzystają z podstaw pobytowych wynikających z niniejszej ustawy lub ustawy o cudzoziemcach.

10. Uwaga do art. 20 ust. 2.

W zakresie prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby określone w art. 1 ust. 1 proponowanej ustawy, należy wskazać na analogiczną sytuację w stosunku do kwestii zatrudnienia. Wszystkie osoby objęte ochroną czasową, na podstawie art. 116 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP, a także na podstawie art. 4 ust. 2 pkt 2) ustawy o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mają prawo na terytorium Polski prowadzić działalność gospodarczą bez odrębnego zezwolenia, na warunkach jak obywatele polscy. Jednocześnie w art. 20 ust. 2 proponowanej ustawy, warunkiem przyznania obywatelowi Ukrainy uprawnienia do podjęcia przez niego działalności gospodarczej jest nadanie mu numeru PESEL. Choć faktycznie obowiązek ten wydaje się mieć wyłącznie charakter formalny, zwłaszcza z perspektywy postanowień zawartych w art. 4 projektowanej ustawy, to jednak samo brzmienie art. 20 ust. 2 sprawia sugeruje, że istniejące już faktycznie na gruncie przepisów o ochronie czasowej uprawnienie materialnoprawne podlega ograniczeniu. W związku z tym zasadnym byłoby oderwanie uprawnienia do prowadzenia działalności gospodarczej od uzyskania przez cudzoziemca numeru PESEL. Ten drugi obowiązek można obciążyć inną sankcją, dzięki czemu art. 20 ust. 2 projektowanej ustawy nie będzie stał w sprzeczności z wyżej wymienionymi aktami prawa.

11. Poprawka do art. 34 ust. 2.

Proponujemy zmianę treści art. 34 ust. 2 poprzez zamianę słów “są udzielane” na “mogą być udzielane”.

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

Uzasadnienie:

W art. 34 ust. 1 ustawy przewidziano, że obywatel Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1, jest uprawniony do opieki medycznej udzielanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obejmującej świadczenia opieki zdrowotnej na zasadach i w zakresie, w jakim osobom objętym obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym przysługuje prawo do świadczeń na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. W tym zakresie należy zwrócić uwagę na dwa problemy. Po pierwsze obywatele Ukrainy którzy przybyli do Polski w okresie od 24 lutego 2022 r. obecnie już mają status ubezpieczonych na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 2a) ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych ze względu na objęcie ich ochroną czasową na podstawie decyzji wykonawczej Rady Unii Europejskiej z dnia 4 marca 2022 r. Ponieważ jednak okres ochrony czasowej jest krótszy niż okres legalności pobytu z art. 2 ust. 1 proponowanej ustawy, rozwiązanie projektowane w tym zakresie wydaje się być korzystniejsze.

Należy jednak zwrócić uwagę na treść ust. 34 ust. 2, który obecnie zawęża zakres placówek z których mogą korzystać objęci ustawą obywatele Ukrainy wyłącznie do placówek świadczeniobiorców z którymi Narodowy Fundusz Zdrowia zawrze umowy. Stąd też, choć pożądane jest wprowadzenie świadczeniodawców wyspecjalizowanych podmiotowo, trudnym do zrozumienia staje się zawężenie zakresu potencjalnych świadczeniodawców dla tak znacznej ilości osób przybywających do Polski.

12. Uwaga do art. 35 ust. 2

Przepis ten przewiduje, że do zezwolenia na pobyt czasowy w zakresie nieuregulowanym w ust. 1 stosuje się przepisy ustawy o cudzoziemcach.

W naszej ocenie wymaga uszczegółowienia, które konkretnie przepisy ustawy o cudzoziemcach powinny mieć zastosowanie. O ile sytuacja jest jasna co do ogólnych przepisów dotyczących zezwolenia na pobyt czasowy (art. 98 - 113b uoc), to jednak w przypadku

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI
KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

poszczególnych rodzajów zezwoleń na pobyt czasowy istnieją różne wymogi ich uzyskania (m.in. co do źródła i wysokości dochodu, ubezpieczenia zdrowotnego itp.).

13. Poprawka do art. 39

Nadanie art. 39 następującego brzmienia (zmiany pogrubione):

„1. Jeżeli ostatni dzień okresu pobytu **osoby, o której mowa w art. 1 ust. 1** na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizy krajowej przypada w okresie od dnia 24 lutego 2022 r., okres pobytu na podstawie tej wizy oraz okres ważności tej wizy ulegają przedłużeniu z mocy prawa do dnia 31 grudnia 2022 r., o ile okresy te nie ulegają przedłużeniu do późniejszego terminu na podstawie odrębnych przepisów.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, w dokumencie podróży osoby, o której mowa w art. 1 ust. 1 nie umieszcza się nowej naklejki wizowej.

3. proponujemy skreślenie tego ustępu

4. Jeżeli ostatni dzień okresu ważności zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego obywatelowi Ukrainy przypada w okresie od dnia 24 lutego 2022 r., okres ważności tego zezwolenia ulega przedłużeniu z mocy prawa do dnia 31 grudnia 2022 r. o ile okres ten nie ulega przedłużeniu do późniejszego terminu na podstawie odrębnych przepisów.

5. W przypadku, o którym mowa w ust. 4, nie wydaje się ani nie wymienia karty pobytu. **W takiej sytuacji osoba, o której mowa w art. 1 ust. 1 może zwrócić się do wojewody właściwego miejscowo ze względu na miejsce jej pobytu o wydanie zaświadczenia wskazującego na okres ważności udzielonego mu zezwolenia.**

6. Termin do opuszczenia przez osoby, o których mowa w art. 1 ust. 1, terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o którym mowa w art. 299 ust. 6 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, ulega przedłużeniu do dnia 31 grudnia 2022 r., **o ile inne przepisy nie przewidują terminu dłuższego.** W okresie, na który termin został przedłużony, nie stosuje się przepisów art. 99 ust. 1 pkt 9, art. 196 ust. 1 pkt 5 oraz art. 213 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 12

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI
KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.

7. Termin dobrowolnego powrotu, o którym mowa w art. 315 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, określony w decyzji wydanej wobec osoby o której mowa w art. 1 ust. 1, ulega przedłużeniu do dnia 31 grudnia 2022 r. **o ile termin ten nie ulega przedłużeniu do późniejszego terminu na podstawie odrębnych przepisów.** W okresie, na który termin został przedłużony, nie stosuje się przepisów art. 99 ust. 1 pkt 8, art. 196 ust. 1 pkt 4 oraz art. 213 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.”

8. Jeżeli ostatni dzień okresu ważności:

- 1) kart pobytu,
- 2) polskich dokumentów tożsamości **osoby wymienionej w art. 1 ust. 1,**
- 3) dokumentów „zgoda na pobyt tolerowany”

– wydanych obywatelom Ukrainy przypada w okresie od dnia 24 lutego 2022 r., ulega on przedłużeniu z mocy prawa do dnia 31 grudnia 2022 r.

9. Przedłużenie okresu ważności dokumentów, o których mowa w ust. 8, nie stanowi podstawy do wydania lub wymiany tych dokumentów.

10. proponujemy skreślenie tego ustępu

11. Jeżeli ostatni dzień dopuszczalnego okresu pobytu obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

- 1) na podstawie wizej Schengen wydanej przez organ polski,
- 2) na podstawie wizej wydanej przez inne państwo obszaru Schengen,
- 3) na podstawie dokumentu pobytowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a rozporządzenia Rady (WE) nr 1030/2002 z dnia 13 czerwca 2002 r. ustanawiającego jednolity wzór dokumentów pobytowych dla obywateli państw trzecich (Dz. Urz. UE L 157 z 15.06.2002, str. 1, z późn. zm.[1]), wydanego przez właściwy organ innego państwa obszaru Schengen, albo innego dokumentu pobytowego wydanego przez organ tego państwa, uprawniającego do podróży po terytorium innych państw tego obszaru,

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI
KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

4) w ramach ruchu bezwizowego

– przypada w okresie od dnia 24 lutego 2022 r., a pobyt ten rozpoczął się przed tym dniem, jego pobyt na tym terytorium uznaje się za legalny do dnia 31 grudnia 2022 r., **o ile okres ten nie ulega przedłużeniu do późniejszego terminu na podstawie odrębnych przepisów.**”

12. Osoba, o której mowa w art. 1 ust. 1, której okres ważności zezwolenia, wizy, karty pobytu lub pobytu w ramach ruchu bezwizowego został przedłużony na podstawie niniejszego artykułu może zwrócić się do wojewody właściwego miejscowo ze względu na miejsce jej pobytu o wydanie zaświadczenia wskazującego na okres ważności podstawy pobytowej tej osoby.

Uzasadnienie:

Proponowane rozwiązania wydłużają do 31 grudnia 2022 r. ważność zezwoleń pobytowych oraz dokumentów pobytowych wydawanych w sytuacji, gdyby utraciły one ważność po 24 lutego 2022, jak również przedłużają termin do opuszczenia terytorium RP. Z drugiej strony przepisy odrębne (ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych) również przewiduje możliwość przedłużenia zezwoleń na pobyt i wiz, ważności dokumentów pobytowych oraz terminu na opuszczenie terytorium RP (m.in. art. 15zd, art. 15 z zzz tej ustawy) i okres ten może być dłuższy niż na podstawie projektowanej zmiany. Proponowane przez nas rozwiązanie ma na celu uniknięcie kolizji i niejasności w zakresie przedłużenia terminu ważności wiz, zezwoleń i dokumentów.

Ponadto proponujemy aby w okresie przedłużonej ważności wiz i dokumentów pobytowych uprawnienia z nich wynikające były takie same, jak w okresie podstawowej ważności. Nie ma uzasadnienia dla pozbawiania osób posiadających dokumenty, których okres pobytu jest przedłużony, możliwości przekraczania granicy

Proponujemy także wprowadzenie wyraźnej możliwości ubiegania się osób, których okres legalnego pobytu został przedłużony, o wydanie zaświadczenia o terminie legalnego ich pobytu. Z doświadczenia wynika, że osoby, których okres pobytu i ważność dokumentów

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI
KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

zostały przedłużone na podstawie przepisów wydanych w związku ze stanem epidemii mają problemy m.in. przy podejmowaniu pracy, gdyż pracodawcy nie wiedzą, czy dany cudzoziemiec rzeczywiście nadal przebywa legalnie, mimo nominalnej utraty ważności przez dokument pobytowy.

14. Poprawka do art. 41.

„Pobyt cudzoziemca, innego, niż ten, o którym mowa w ust. 1, któremu, w związku z przybyciem do Polski bezpośrednio z Ukrainy w okresie od dnia 24.02.2022 r., komendant placówki Straży Granicznej na odcinku granicy Rzeczypospolitej Polskiej z Ukrainą zezwolił na wjazd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, uznaje się za legalny do dnia 30 kwietnia 2022 r. „

Uzasadnienie propozycji:

W ramach porad udzielanych przez radców prawnych ujawnił się problem pobytu cudzoziemców innych niż obywatele Ukrainy, którzy przebywali na terytorium Ukrainy czasowo, w związku z np. studiami. Wydaje się, że obecnie przewidziany, 15-dniowy okres pobytu na podstawie zgody o której mowa w art. 32 ustawy o cudzoziemcach wydaje się zbyt krótki aby mogli oni w sposób bezpieczny zorganizować swój powrót do kraju ojczystego.

15. Uwaga do art. 48.

W innych lokalizacjach w pierwszej kolejności zatrudnienie powinni znajdować nauczyciele znający język ukraiński lub rosyjski, na zatrudnienie dodatkowych nauczycieli gminy otrzymają dotacje z budżetu państwa – brak jest regulacji w tym zakresie.

Opracowanie: r.pr. Jacek Białas, r.pr. Filip Rakoczy-Nazimek